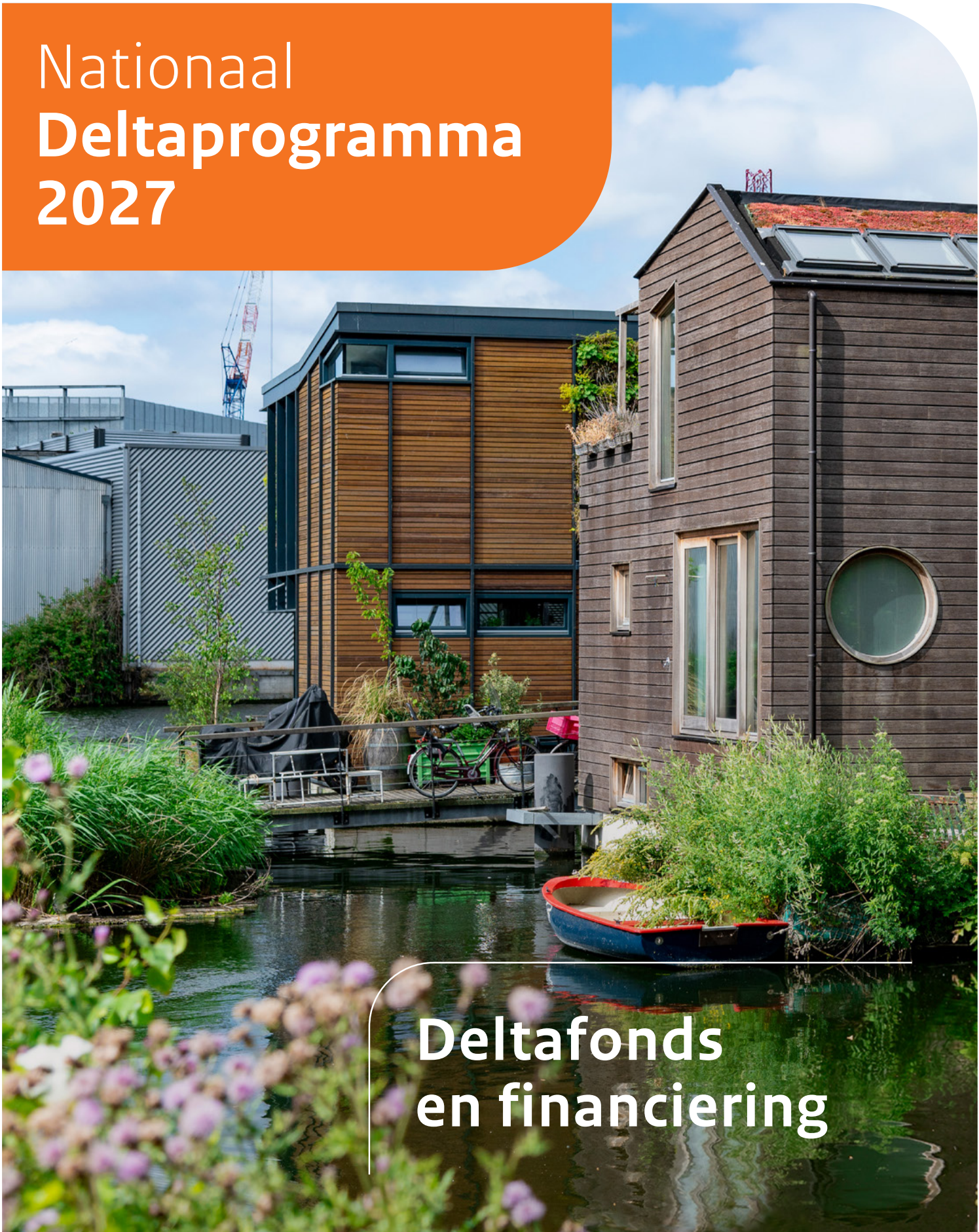

Deltacommissaris

Nationaal Deltaprogramma 2027

**Deltafonds
en financiering**

Wij werken aan een klimaatbestendig Nederland

In het jaarlijkse Deltaprogramma publiceert de deltacommissaris zijn oordeel over de budgettaire borging van het programma. Kort gezegd: zijn de veronderstelde beschikbare budgetten voor het uitvoeren van de maatregelen onder het Deltaprogramma in balans met de geschatte kosten? Dit achtergronddocument licht toe hoe de berekening waarop de deltacommissaris zijn oordeel baseert, is opgebouwd.

1 Inleiding

Het Deltaprogramma omvat maatregelen op het gebied van waterveiligheid, zoetwaterbeheer en ruimtelijke adaptatie. Voor een deel van de maatregelen is het Rijk verantwoordelijk. Deze rijksmaatregelen worden volledig of gedeeltelijk gefinancierd uit het Deltafonds. Daarnaast bevat het Deltaprogramma maatregelen die buiten de (financiële) verantwoordelijkheid van het Rijk vallen, zoals maatregelen van provincies, waterschappen en gemeenten binnen het regionale watersysteem. Deze maatregelen worden niet gefinancierd uit het Deltafonds, maar dit betreft het leeuwendeel van de investeringen in water gerelateerde infrastructuur¹.

Uit het Deltafonds worden ook uitgaven gedaan die niet onder het Deltaprogramma vallen. Denk aan uitgaven voor exploitatie, onderhoud en vernieuwing (begrotingsartikel 3) en aan apparaatskosten van Rijkswaterstaat die betrekking hebben op de doelen van het Deltafonds. Deze uitgaven maken geen deel uit van de financiële borging van het Deltaprogramma.

2 Kostenschatting Deltaprogramma 2027

Elke zes jaar worden de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën herijkt. Op basis van de herijking wordt ook een kostenschatting gemaakt. In de tussenliggende jaren wordt de kostenschatting alleen geïndexeerd. De huidige kostenschatting van het Deltaprogramma is in 2015 opgesteld, in het Deltaprogramma 2021 herijkt en vervolgens jaarlijks geïndexeerd. In het Deltaprogramma 2027 dat nu voorligt zijn te veel van de maatregelen die uit de afgelopen herijking volgen nog niet concreet genoeg bevonden om tot een goede nieuwe kostenschatting te komen. De schatting van 2021 en jaarlijkse indexatie is dan ook de basis voor nu, met uitzondering van de kostenschatting van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Het actuele inzicht in de geschatte verwachte kosten van het HWBP wordt al wel meegenomen.

Aan de kostenkant komt de berekening nu op een totale kostenschatting van circa € 40 miljard met een bandbreedte van +/- € 4 miljard (prijsspeil 1 januari 2026).

¹ Zie bijvoorbeeld <https://www.waterschapsspiegel.nl/>

3 Budgetten voor maatregelen Deltaprogramma

Het Deltafonds wordt jaarlijks vastgesteld/gepresenteerd² voor een periode van veertien jaar als onderdeel van de Rijksbegroting. Voor de beoordeling van de financiële borging van het Deltaprogramma is het noodzakelijk om verder vooruit te kijken, namelijk tot en met 2050. Daarom beschrijft dit hoofdstuk het beschikbare budget voor het Deltaprogramma in twee stappen: paragraaf 3.1 behandelt het vastgestelde budget voor de periode 2027-2040 (dat is dus de 'begrotingsperiode') en paragraaf 3.2 bespreekt (onder meer) het verwachte budget voor de periode 2041-2050. Voor de totale som komen de gerealiseerde uitgaven 2015-2025 hier nog bij. De gerealiseerde uitgaven zijn 4,1 miljard euro in de periode 2015-2025³.

3.1 Budgetten 2027-2040

In de periode 2027-2040 is in het Deltafonds circa € 27 miljard beschikbaar, waarmee het jaarlijkse budget gemiddeld op bijna € 2,0 miljard uitkomt. Niet alle geraamde uitgaven worden gerekend tot het Deltaprogramma. Het deel van deze budgetten dat is geraamd voor de uitgaven voor het Deltaprogramma bedraagt € 11,7 miljard. Het Deltafonds wordt volgens de afgesproken systematiek ieder jaar met een jaar verlengd; dit jaar tot en met 2040. Dit levert na (gedeeltelijke) loon- en prijsbijstelling en aftrek van doorlopende verplichtingen (voornamelijk bestaande uit exploitatie, onderhoud en vernieuwing, netwerkcosten Rijkswaterstaat en de rijksbijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma) nieuwe investeringsruimte op (zie de categorie 'Investeringsruimte' in figuur 4 in hoofdstuk 8 van het Deltaprogramma 2027).

Een deel van deze investeringsruimte wordt direct toegevoegd aan doorlopende reserveringen. In 2040 komt per saldo € 0,3 miljard beschikbaar voor prioritaire beleidsopgaven voor water. Gedurende de lopende trajecten, zoals de beoordeling op basis van de nieuwe waterveiligheidsnormen, het Deltaplan zoetwater en de Programmatische Aanpak Grote Wateren zullen de komende jaren deze investeringsmiddelen op adaptieve wijze nader worden geprogrammeerd. De investeringsruimte bevat ook reserveringen voor toekomstige verwachte risico's.

De totale investeringsruimte inclusief risicoreserveringen bedraagt € 0,8 miljard in de periode 2027-2040 (Bron: Ontwerpbegroting Deltafonds 2027).

3.2 Budgetten 2041-2050

Ervan uitgaande dat het Deltafonds jaarlijks met circa € 2,0 miljard wordt geëxtrapoleerd, is er in de periode 2041-2050 in totaal ongeveer € 19,8 miljard beschikbaar in het Deltafonds. Een deel van deze middelen is bedoeld voor de uitvoering van projecten die tot het Deltaprogramma worden gerekend, maar niet alles (zie ook figuur 4 in hoofdstuk 8 van het Deltaprogramma 2027). De tentatieve extrapolatie in figuur 4 is gebaseerd op het jaar 2040. De delta-commissaris gaat er hierbij vanuit dat de geoormerkte reeks voor nieuwe hoogwaterbeschermingsmaatregelen bij de waterschappen wordt gecontinueerd na 2028. Dit komt overeen met de huidige afspraken tussen Rijk en waterschappen in de Waterwet.

Uit de extrapolatie in figuur 4 blijkt dat circa € 1,1 miljard per jaar wordt uitgetrokken voor exploitatie, onderhoud en vernieuwing (begrotingsartikel 3) en netwerkgebonden en overige uitgaven (begrotingsartikel 5). Aan investeringsbudget (inclusief vrije investeringsruimte) is in de periode 2041-2050 € 1,0 miljard beschikbaar. Daar komt de waterschapsbijdrage aan het HWBP van € 0,2 miljard per jaar nog bij. Daarmee is in totaal ongeveer € 1,2 miljard per jaar beschikbaar voor het Deltaprogramma. Dit betreft het budget voor de beschikbare c.q. geoormerkte reeks van nieuwe hoogwaterbeschermingsmaatregelen (begrotingsartikel 1), zoetwater (begrotingsartikel 2) en de voor het Deltaprogramma relevante beleidsreserveringen (begrotingsartikel 5).

2 De vaststelling betreft het eerstvolgende begrotingsjaar (nu dus 2027) maar ook 2026 en de raming t/m 2040 worden gepresenteerd.

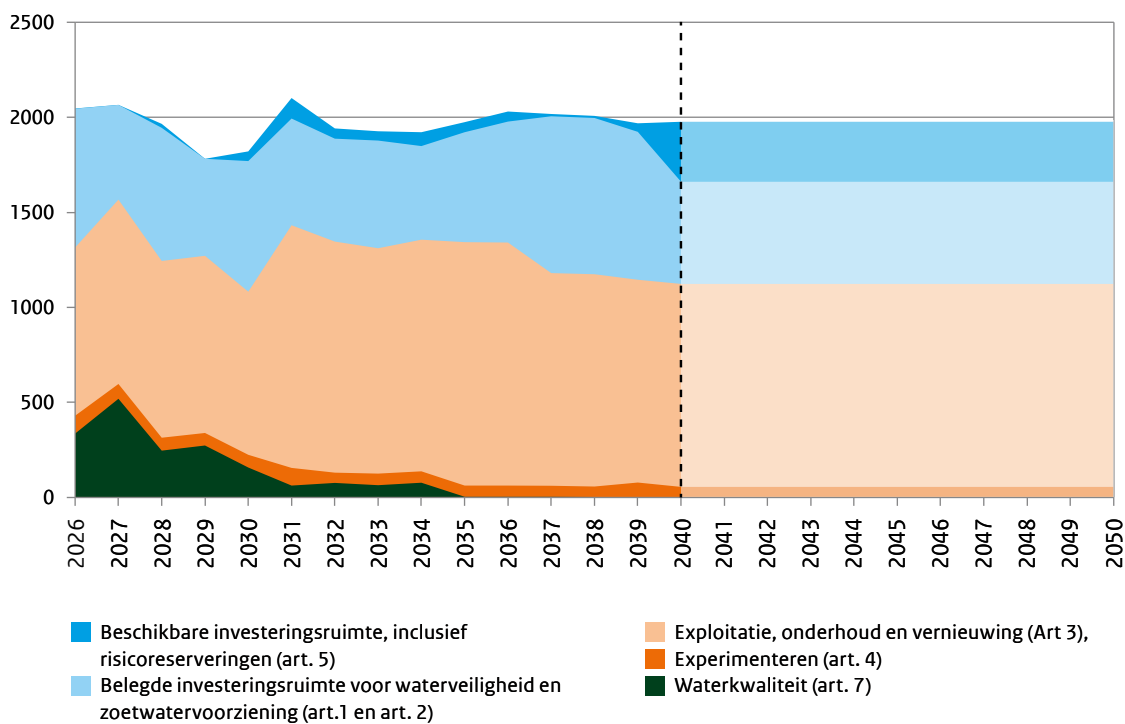
3 Dit lijkt wellicht relatief weinig, maar de realisatie van het Deltaprogramma (met name het Hoogwaterbeschermingsprogramma) kende een aanloopfase en daarnaast vertekent dit omdat de uitgaven die in verleden zijn gerealiseerd natuurlijk niet worden geïndexeerd.

4 Conclusie

Gerekend vanaf de start van het Deltaprogramma in 2015 is in totaal tot en met 2050 ongeveer € 27,8 miljard beschikbaar voor de uitvoering van de maatregelen onder het Deltaprogramma. Daar komen naar verwachting nog middelen bij van andere partners dan het Rijk en de waterschappen in het Deltaprogramma, zoals de provincies en gemeenten. De geschatte kosten van het Deltaprogramma

bedragen ongeveer € 40,0 miljard. Daarmee resteert een budgettaire spanning van circa € 12,2 miljard. Dit bedrag is niet volledig een verantwoordelijkheid voor het Rijk. Van het geschatte tekort komt grofweg € 4 miljard voor rekening van het HWBP, waarvoor waterschappen voor 50% - dus € 2 miljard - budgettair verantwoordelijk zijn.

Figuur 1 Budgetten en extrapolatie veronderstelling Deltafonds

Colofon

Coverfoto

Woonarken in het Johan van Hasselkanaal,
Amsterdam-Noord. Foto: Thomas Klomp.

Vormgeving en coördinatie

VormVijf (www.vormvijf.nl)

Uitvoering

Staf deltacommissaris

Op foto's, infographics en alle andere vormen van beeld rusten auteursrechten van derden. Het is niet toegestaan om beeld zonder toestemming te hergebruiken of over te dragen, tenzij bij het beeld expliciet is aangegeven dat dat wél is toegestaan.

Bij hergebruik van beeld is het overnemen van de naam van de maker – indien vermeld – verplicht. Daarnaast geldt dat bij het citeren van de inhoud niet de indruk gewekt mag worden dat de Rijksoverheid zonder meer de strekking van het afgeleide werk onderschrijft.

Nederland is een laaggelegen land met veel water. Het nationaal Deltaprogramma beschermt Nederland tegen overstromingen, zorgt voor voldoende zoetwater en draagt bij aan een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting. Op de website van het nationaal Deltaprogramma staat meer informatie over het werk aan onze delta.

Het nationaal Deltaprogramma is een samenwerkingsverband tussen Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. Ook kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, burgers en bedrijven denken actief mee.

www.deltaprogramma.nl